

Maturitní témata – Základy společenských věd

školní rok 2021/2022

1. CHARAKTERISTIKA PŘEDMĚTU PSYCHOLOGIE

- obecná charakteristika předmětu psychologie, vznik vědy a její využití v praxi
- významné **psychologické směry** a jejich představitelé
- metody psychologického výzkumu

2. PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI A INTELIGENCE

- **lidská osobnost** a podstata **lidské psychika**
- typologie osobnosti
- inteligence

3. VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE

- vlivy na vývoj osobnosti, **vývojové etapy** a jejich charakteristika
- vývojové etapy a jejich charakteristika
- významné **vývojové teorie**
- **socializace** jedince

4. PSYCHICKÉ PROCESY A PSYCHICKÉ STAVY

- popis rozdílů mezi psychickými stavy a procesy a jejich zařazení
- **psychické procesy** (poznávací, motivační, paměťové, učení)
- **psychické stavy** (vědomí, spánek, pozornost, citové stavy)
- **psychické jevy**

5. PSYCHOPATOLOGIE A PSYCHOLOGIE DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

- definice psychických poruch a jejich dělení
- **vybrané psychické poruchy** (deprese, schizofrenie, bipolárně afektivní porucha, ...)
- **stres**
- **duševní hygiena**

6. CHARAKTERISTIKA PŘEDMĚTU SOCIOLOGIE

- **podstata sociologie**, struktura sociologie a změny ve společnosti vedoucí k jejímu vzniku
- **stručný vývoj** a významné **osobnosti sociologického myšlení**, osobnosti české sociologie
- metody a **techniky výzkumu** společnosti

7. SOCIÁLNÍ ÚTVARY A STRUKTURA SPOLEČNOSTI

- základní sociální útvary – **sociální agregát**, druhy **sociálních skupin**, jejich znaky a charakteristika
- **rodina** jako primární skupina, její druhy a funkce plnicí ve společnosti, současná rodina
- **sociální struktura** – sociální role a status, sociální mobilita
- **stratifikace** společnosti
- **národ, národnostní menšiny a jejich postavení ve společnosti**
- **minorita a elita**, postavení minority ve společnosti

8. SOCIÁLNÍ PROCESY A JEVY

- **sociální změna** a sociální procesy typické pro **jednotlivé historické koncepce lidské společnosti**
- **komunikace** (její schéma, druhy a formy, atd) a **sociální dovednosti** – chyby v procesu sociálního poznávání, asertivita; **masová komunikace, konflikt a konsenzus**
- **kultura**, znaky a její funkce, prvky, druhy atd. ...multikultura, masová kultura
- **sociální kontrola a sociálně patologické jevy** a deviantní chování

9. ÚVOD DO PRÁVA

- pojem práva a jeho význam, vývoj a formy práva
- **historické právní dokumenty**
- **právo a právní věda**
- objektivní a subjektivní právo
- **právní řád ČR**
- **právní systémy**
- **právní normy**, jejich platnost a působnost, druhy právních norem, vztah mezi právními a morálními normami
- **právní vztahy a právní skutečnosti**

10. VEŘEJNÉ PRÁVO

- **správní právo** – obsah správního práva, správní řízení, charakteristika obce, její působnost, území obce, **orgány obce** – jejich složení a pravomoci
- **trestní právo** – obsah, druhy, základní terminologie, trestní řízení...
- **orgány právní ochrany**

11. SOUKROMÉ PRÁVO

- **občanské právo** (předmět právního vztahu, hmotné a závazkové právo, dědické právo, vlastnictví a jeho druhy, smlouvy, občanské soudní řízení...)
- **rodinné právo** (předmět rodinného práva, manželství, sňatek a jeho druhy, překážky manželství, práva a povinnosti účastníků právního vztahu, prameny práva)
- **pracovní právo** (podstata právního vztahu, pracovní poměr, jeho druhy, možnosti zrušení pracovního poměru, pracovní podmínky mladistvých...)

12. CHARAKTERISTIKA A PŘEDMĚT POLITOLOGIE

- podstata a **předmět studia politologie** – stručný pohled na **dějiny politologie** se zaměřením na významné osobnosti, současná politologie
- pojem „**stát**“ a vznik státu, teorie vzniku státu a jeho podstata, funkce státu
- **jednotlivé typy států** podle státního zřízení, rozložení moci, uzemní struktury atd.
- **formy vlády**

13. ÚSTAVA

- **charakteristika ústavy, její druhy a význam v demokratickém právním státě**
- ústavní pořádek ČR, **Ústava ČR** (legislativa, exekutiva a jurisdikce, princip brzd a rovnováh, volební systémy ČR) a **Listina základních práv a svobod** (obsah)
- **legislativní proces v ČR**

14. DEMOKRACIE, POLITICKÉ IDEOLOGIE A DOKTRÍNY

- **principy demokracie** a demokratický právní stát a jeho fungování, druhy demokracie
- **politický pluralismus**, politické strany a hnutí
- charakteristika jednotlivých **politických ideologií** – liberalismus, konzervatismus, socialismus, komunismus, nacionalismus, anarchismus, rasismus atd. + významné osobnosti

15. POLITICKÉ SYSTÉMY

- politický systém – konstituční monarchie **Velké Británie**
- prezidentská republika – **USA** (prezidentské volby v USA)
- semiprezidentský systém – Francie
- parlamentní republika ČR, SRN
- **přímá demokracie** v Evropě

16. EVROPSKÁ INTEGRACE

- **EU** – historie integračního procesu
- proces **rozšiřování EU**, členské státy
- cíle EU – Eurozóna, Schengenský prostor ...
- fungování EU – **instituce EU**, typy unijní legislativy
- EU a **ČR**

17. SVĚTOVÁ INTEGRACE

- základní myšlenka a principy světové integrace
- **NATO** – vznik, orgány, cíle a místa působení, ČR a NATO, NATO x Varšavská smlouva
- **OSN** – orgány a cíle
- **světová ekonomická integrace** – OECD, OPEC, CEFTA, GATT, G 8, Visegrád, Rada Evropy, WTO...

18. ÚVOD DO EKONOMIE, ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ JEVY

- podstata předmětu ekonomie a ekonomiky, mikroekonomie a makroekonomie
- **základní ekonomická terminologie** (ekonomické statky, služby, výrobní zdroje, omezenost zdrojů, ekonomické systémy, základní ekonomické subjekty atd.)
- **tržní hospodářství** – nabídka a poptávka a jejich působení na trhu, rovnováha trhu
- **konkurence** a její důsledky pro trh, její formy a druhy
- tržní selhání

19. FORMY PODNIKÁNÍ

- **podnikání (náklady, výnosy, zisk, ...)**
- **živnostenské podnikání** (druhy živností, založení živnosti a povinnosti živnostníka...)
- **základní druhy obchodních společností**
- **marketing**

20. PENÍZE a MONETÁRNÍ POLITIKA

- vznik, podstata a funkce **peněz**, historie směny na trhu
- **bankovní soustava** – **centrální banka** a její monetární politika
- **komerční banky a ostatní finanční instituce a jejich služby**
- **cenné papíry** a burzy

21. FISKÁLNÍ POLITIKA

- daně a jejich význam, zásady daňové politiky
- **daňová soustava**
- **státní rozpočet**

22. STABILIZAČNÍ POLITIKA STÁTU

- **nezaměstnanost, její druhy a měření**
- hospodářský růst, **cyklické kolísání výkonu ekonomiky** a jeho fáze
- **národní hospodářství** – ukazatele HDP, HNP, ekonomické sektory národního hospodářství, metody měření produktu
- **inflace a její dopad na trh**, měření inflace

23. ÚVOD DO FILOSOFIE A PRVNÍ FILOSOFICKÉ ŠKOLY V ŘECKU

- vznik, předmět studia a základní filosofické otázky, filosofické disciplíny
- vztah filosofie **k ostatním vědám a náboženství**
- počátky **filosofie v antickém Řecku** – hledání **pralátky a prazákona** v předsokratovském období
- **Elejská škola** jako polemika se starověkou dialektikou a **filosofií Herakleita**
- **Atomisté a jejich předchůdci**

24. KLASICKÁ ŘECKÁ FILOSOFIE

- **Sofisté**
- **Sokrates**
- **Platónův objektivní idealismus**, nauka o idejích, názory na společnost a stát
- **Aristoteles** a jeho logika, odlišnost Platónova a Aristotelova pojetí idejí, kategorie, nauka o formě a látce, politické názory

25. FILOSOFIE HELÉNISMU a STŘEDOVĚKU

- hlavní směry tzv. **helénistického období**
- **Bible** jako pramen křesťanství, podstata křesťanství a jeho šíření
- **patristika**, osobnost a filosofie sv. Augustina
- spor o universalia rané scholastiky, vrcholná **scholastika** a osobnost **Tomáše Akvinského**
- **představitelé pozdní scholastiky**

26. RENEŠANČNÍ FILOSOFIE a GNOSEOLOGICKÁ PROBLEMATIKA NOVOVĚKÉ FILOSOFIE

- rysy **renesanční filosofie** a doby
- **přírodní filosofie**, rozvoj astronomie, zámořské objevy - např. Giordano Bruno, M. Koperník, M. Kusánský, J. Kepler, Galileo Galilei
- **společenská koncepce** – renesanční pohled na stát, smluvní teorie vzniku státu – společenská smlouva (T. Hobbes), N. Machiavelli, **renesanční utopisté** - T. More, T. Campanella,
- novověký **racionalismus** v Evropě - R. Descartes, B. B. Spinoza, W. G. Leibniz
- ostrovní **empirická filosofie** v novověku: J. Locke, subjektivní idealismus G. Berkeleyho, D. Hume, F. Bacon

27. FILOSOFIE OSVÍCENSTVÍ a FILOSOFIE NĚMECKÉHO IDEALISMU

- filosofie osvícenství, francouzské **osvícenství** 18. stol. – Ch. Montesquieu, J. J. Rousseau, Voltaire a francouzští encyklopedisté
- německé osvícenství v osobě **I. Kanta**
- německý **idealismus** – J. G. Fichte (Já), W. Schelling, **Hegelovo** učení o seberozvoji ducha a jeho dialektika

28. FILOSOFIE 19. STOLETÍ A FILOSOFIE OD PŘELOMU 19. - 20. STOLETÍ AŽ PO SOUČASNOST

- **dialektický materialismus** – hlavní díla a názory **K. Marxe**
- francouzský a anglický **pozitivismus** a jeho představitelé
- **Iracionalismus** a **voluntarismus** v 19. stol v Německu – A. Schopenhauer, F. Nietzsche (problematika vůle)
- **existencialismus** a filosofie existence – J. P. Sartre, A. Camus, K. Jaspers, S. Kierkegaard
- **Martin Heidegger** a rozpracování otázky bytí
- **filosofie současnosti** – pragmatismus (James, Dewey), fenomenologie (Husserl), hermeneutika, postmodernismus, novopozitivismus (Vídeňský kroužek) atd. jako významné směry 20. stol.

29. ZÁKLADY RELIGIONISTIKY I.

- úvod do religionistiky
- **polyteistická náboženství, východní náboženství: konfuciánství, taoismus, buddhismus atd.**
- alternativní náboženské společnosti (sekty) a jejich vliv na společnost

30. ZÁKLADY RELIGIONISTIKY II.

- **hlavní světová monoteistická náboženství** a jejich zastoupení v globální společnosti
- **islám, judaismus, křesťanství**